

STATSRÅDETS PRINCIPBESLUT OM FRÄMJADE AV DIGITALISERINGEN PÅ LANDSBYGDEN

Ett genomgående strategiskt område som prioriteras i programmet för statsminister Juha Sipiläs regering är främjande av digitaliseringen. I samband med regeringens halvtidsöversyn angavs projektet Smart landsbygd som en huvudsaklig åtgärd inom spetsprojektet för skapande av en tillväxtmiljö för digital affärsverksamhet. Syftet med projektet Smart landsbygd är att med hjälp av digitalisering trygga medborgares och företags levnadsförhållanden på landsbygden genom att kartlägga möjligheterna att utveckla servicelösningar och nya verksamhetsmodeller som lämpar sig för olika områden på landsbygden.

Med hjälp av målsättningarna och åtgärderna enligt principbeslutet utvecklas digitala tjänster på landsbygden och erbjuds ny vägkost som ger livskraft åt landsortsbetonade områden. Principbeslutets tidsspann är längre än regeringsperioden, men riktlinjerna stödjer genomförandet av regeringsprogrammet och en stor grupp aktörer arbetar med dem. Förutom myndighetsaktörer spelar också aktörer inom den privata sektorn och medborgar-, organisations- och frivilligaktörer en viktig roll. Deras kännedom om landsbygdsområdenas särdrag möjliggör lokala lösningar för bestämma bästa praxis. Landsbygdsområdena i Finland är heterogena och omfattar såväl glesbygd, kärnlandsbygd, lokala centra på landsbygden och landsbygdsbetonad skärgård, och de lokala förhållandena och olika befolkningsgruppers behov måste beaktas när politikåtgärder planeras.

1 MÅLSÄTTNINGAR OCH ÅTGÄRDER

1.1 Den digitala infrastrukturen på landsbygden och förutsättningarna att använda den tryggas

Den tekniska utvecklingen har förkortat avstånden och även undanröjt dem, men samtidigt hotar i viss mån otillräckliga teleförbindelser att fördröja utvecklingen inte bara i många landsbygdsområden utan också i skärgården. Snabba, förutsägbara och säkra teleförbindelser för invånare, företag och myndigheter måste oberoende av det geografiska läget svara på sådana framtids tjänster som gäller tryggande av smart hälso- och sjukvård, bioekonomi, industri och transporter, elektronisk ärendehantering och medborgarnas vardag. Möjligheterna att utnyttja digitaliseringen är beroende av fungerande teleförbindelser men också av att medborgarna har lika beredskap att ta i bruk elektroniska tjänster och verktyg.

Åtgärder:

- En nationell strategi för digital infrastruktur bereds och verkställs. Den innehåller mål för bredbandets täckning och hastighet 2025 samt metoder att nå målen (KM, JSM)
- En minimihastighet på 2 Mbit/s bedöms som skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för internetaccess i syfte att uppnå den målnivå på 10 Mbit/s som uppställts för år 2021 (KM)
- De frekvenser som behövs för 5G-tekniken anvisas nationellt, och internationellt och på EU-nivå arbetar Finland för att tillräckligt med frekvenser anvisas för 5G-tekniken under världsradiokonferensen 2019 (KM)

- En stödmodell som gäller användning av elektroniska tjänster bereds och den omsätts i praktiken (FM)
- Obehindrade digitala tjänster för transporter och kommunikation främjas genom att de åtgärder som förutsätts i åtgärdsprogrammet för 2017-2021 genomförs (KM, Trafikverket, Trafi, Kommunikationsverket)

1.2 Elektroniska tjänster, kombinerade tjänster och mobiliteten på landsbygden utvecklas

Ur tjänsternas synvinkel minskar digitaliseringen deras beroende av tid och plats. Detta är särskilt viktigt på landsbygden, där de geografiska avstånden är långa, vilket framhävs i tjänsternas tillgänglighet. Nya digitala lösningar gör att tjänsterna kommer nära, och genom att utveckla nya verksamhetsmodeller för transporter samt automationen, som sparar kostnader, förbättras förutsättningarna att bo på landsbygden samt främjas lågutsläpps lösningar. Tjänster på hjul som baserar sig på digitala verksamhetsmodeller och utnyttjande av informationsmaterial, lokala medborgarkontor, tjänster på distans samt kombinerade tjänster erbjuder nya modeller att producera tjänster för landsbygdsområden. Landsbygdens transportinfrastruktur ska stödja uppkomsten av digitala lösningar.

Åtgärder:

- Utnyttjande av digitaliseringen och information som medborgarna själva producerat för att kombinera resor och för närlogistik främjas genom kartläggning av lämpliga experiment och identifiering av behov av sådana ändringar i lagstiftningen som möjliggör nya tjänster (KM, Trafi)
- Samarbetet mellan aktörer som organiserar offentliga transporter och aktörer inom den privata och den tredje sektorn stärks och spridningen av bästa praxis från landsbygdsområden främjas (KM, tillväxtprogrammet för transportsektorn)
- Utnyttjandet av digitala lösningar som en del av den närservice som bybutiker och andra lokala aktörer på landsbygden erbjuder främjas. Möjligheterna inom ramen för det befintliga företagsstödet och programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland utnyttjas. Jord- och skogsbruksministeriet bedömer behovet av nya stödformer (JSM, ANM, KM)
- Elektronisk ärendehantering utvecklas så att det blir det primära sättet att uträtta ärenden när det gäller tjänster inom den offentliga förvaltningen. Olika former av rådgivning och digitalt stöd när det gäller användningen av elektroniska tjänster utvecklas, och andra ärendehanteringstjänster garanteras dem som inte kan använda elektroniska tjänster (FM)
- Reformen av social- och hälsovården, införandet av elektroniska tjänster och utnyttjandet av medborgarnas egna uppgifter om sitt välbefinnande vid planeringen av vård och tjänster främjas (SHM)
- Transportnäten utvecklas långsiktigt så att de svarar mot framtida behov bl.a. med beaktande av digitalisering (KM)
- Utbildning i anslutning till förändringarna i trafiken erbjuds inom den offentliga sektorn och bland tjänsteleverantörerna (KM, Trafi, Trafikverket)

- Kunskapsunderlaget om enskilda vägar förbättras och information om enskilda vägar görs allmänt tillgänglig för utveckling av transportplaneringen och serviceutbudet och för att främja automatisering och robotisering av trafiken (JSM, Trafikverket)
- Trafikledshållningens produktivitet och ändamålsenlighet effektiviseras genom att digitaliseringen utnyttjas för att utveckla nya informationsproduktions- och analysmetoder i synnerhet inom vägunderhållet (KM, Trafikverket)

1.3 Arbete och studier oberoende av platsen främjas

I det digitaliserade samhället är många arbetsplatser inte längre bundna till en fysisk arbetsplats eller arbetstid. De möjligheter till företagsverksamhet som digitaliseringen medför framhävs i synnerhet på landsbygden, där potentialen för till exempel nätbutiker och distansarbete är större än i städerna på grund av den fysiska tillgängligheten. Genom att utnyttja distansförbindelser som kompletterar undervisningen kan man främja de studerandes likvärdiga möjligheter till en mångsidig och högklassig undervisning, oberoende av skolans storlek och läge. Likvärdig regional tillgång på utbildning är en väsentlig faktor för kunnande, välfärd och regional livskraft.

Åtgärder:

- Utnyttjandet av distansarbete främjas genom att information om flexibla arbetsmetoder förmedlas och företagen uppmuntras att revidera sina rutiner för distansarbete (ANM)
- Undervisnings- och kulturministeriet utreder som en del av digitaliseringen av utbildningen behoven och förutsättningarna i anslutning till ordnandet av undervisning med hjälp av distansförbindelser (UKM)
- Lärarkårens eventuella kompetensbehov i anslutning till användning av data- och kommunikationsteknik i undervisningen kartläggs och utbildningslösningar söks för att tillgodose kompetensbehoven (UKM)

1.4 Digitaliseringen av arbete och företagande på landsbygden stöds

Ur landsbygdens näringsstrukturs synvinkel besitter digitaliseringen en enorm potential att utveckla arbetets produktivitet samt skapa nya innovationer och ny affärsverksamhet. Nyttan med digitaliseringen hänför sig också till främjande av resurseffektivitet, då råvaror kan styras till optimal användning med stöd från digitala system. När företagandet och sysselsättningen på landsbygden stärks ökar den ekonomiska tillväxten i hela landet. Målet är att det i Finland uppstår öppna och nätverkande ekosystem som främjar robotteknik, automation samt artificiell intelligens och som erbjuder nya möjligheter även för näringslivet på landsbygden.

Åtgärder:

- Experiment i syfte att utöka företagans digitala affärsverksamhet främjas (SRK, tillväxtprogrammet för transportsektorn)
- Möjligheterna i anslutning till robotteknik och automation inom trafik och transport på landsbygden och utveckling av tjänsterna på landsbygden utreds (KM)

- Optimeringen av logistik baserad på digitala lösningar främjas för att minska transportkostnaderna för landsbygdens produkter och tjänster (KM, JSM)
- Utvecklingen av effektiva nätverkande system som utnyttjar datamassor främjas för bioekonomins, den cirkulära ekonomins och jordbrukets olika sektorer (JSM)
- De digitala färdigheterna hos turistföretag på landsbygden främjas på olika aktörsnivåer genom att befintliga verktyg och utbildningsprogram utnyttjas (ANM, JSM)
- Skapandet av digitala Mobilitet som tjänst (MaaS)-helheter understöds i syfte att förbättra tillgängligheten i fråga om resor (KM, ANM)
- Möjligheterna att utnyttja plattformsekonomi, sociala medier samt mobilteknik som försäljnings- och distributionskanal för landsbygdsturisttjänster utreds samt nödvändiga utbildningsåtgärder vidtas, såsom arbete med att specificera gränssnitt som en del av åtgärderna för att utveckla de digitala färdigheterna (ANM, KM, JSM)

2 GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING

Åtgärderna enligt principbeslutet främjas som en del av spetsprojektet i samarbete med intressentgruppsnätverk. Åtgärderna genomförs inom statens budgetram, företagens investerings- skicklighet och de befintliga anslagen, vilket kan innebära att vissa åtgärder prioriteras och att resurserna styrs. Åtgärderna främjas också med finansiering från EU-program. Beslut om åtgärder som kräver tilläggsanslag fattas i ramarna för statsfinanserna och i de årliga budgetarna.

Varje halvår följs hur verkställandet av principbeslutet framskrider i ministerarbetsgruppen för förnyade handlingssätt samt på kanslichefsmötet enligt behov. Åtgärdernas samband med andra spetsprojekt säkerställs i verkställighetsfasen. Nästan alla åtgärder kräver omfattande samarbete mellan olika aktörer.